

לְמַדְנוּ, בַּשְּׁעָה שֶׁבֵּן אָדָם קָם
בַּבֶּקֶר, יְעִידִים עוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ
וּמַעֲיִדִים בוֹ, וְהוּא אֵינוֹ מִשְׁגִּיחַ.
הַנְּשֻׁמָּה מַעֲיֵדָה עָלָיו בְּכָל זְמַן
וּבְכָל שְׁעָה. אִם הַקְּשִׁיב - יָפֵה,
וְאִם לֹא - הָרִי הַסְּפָרִים פְּתוּחִים
וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים. אָמַר רַבִּי
חִיָּיא, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׂאִינָם
פּוֹחֲדִים מִן הַדִּין לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם
כח) וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְכָתוֹב
(תהלים לו) צְדִיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית
טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה
נִפְלָה עַל אַבְרָם וְגו'. פְּסוּק זֶה
בְּאֲרוּהוּ, אָבֵל זֶה יוֹם הַדִּין
הַקָּשָׁה שְׂמוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם
מִהָעוֹלָם הַזֶּה. שְׁשֻׁנִּנו, [אותו יום]
הַזְּמַן שֶׁמִּגִּיעַ שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא
מִהָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ [יובל זמן יום
הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁנִּחְשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ מִן
הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (קהלת יב) עַד
אֲשֶׁר לֹא תִחְשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ, זו
הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּמְנַעַת מִבֵּן
הָאָדָם שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא
מִן הָעוֹלָם, וְרוֹאֶה שֶׁהַצֵּלָם
שֶׁנִּמְנַעַת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאָה.

מָה הַטַּעַם נִמְנַעַת מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם
שֶׁהַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה עוֹלָה
וּמַעְבְּרַת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאִית. שְׁלֹא
תֹאמַר, שֶׁכְּשֶׁמַּת אָדָם וְנִחְלָשׁ,
נִשְׁמָה זוֹ מַעְבְּרַת מִמֶּנּוּ, אֲלֹא
כִּשְׁהוּא בְּחַיּוֹ בְּכחוֹ, מַעְבְּרַת
מִמֶּנּוּ [ונחלשת] נִשְׁמָה זוֹ וְלֹא
מֵאִירָה לְרוּחַ, וְהַרוּחַ לֹא מֵאִירָה
לְנֶפֶשׁ, וְאִזּוֹ מַעְבְּרַת מִמֶּנּוּ הַצֵּלָם
וְלֹא מֵאִיר לוֹ. [אלא] מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
כֻּלָּם מְכַרְזִים עָלָיו, וְאִפְלוּ צַפְרֵי
הַשָּׁמַיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁנְּשֻׁמָּה זוֹ עֹלְתָה מִמֶּנּוּ, וְהַרוּחַ
לֹא מֵאִירָה לְנֶפֶשׁ, וְאִזּוֹ הַנְּשֻׁמָּה
נִחְלָשׁת, וְהַמַּאֲכָל וְכָל תַּאֲוֹת
הַגּוּף עוֹלִים מִמֶּנּוּ וּמַעְבְּרִים.

הֲאֵנָּה בַּשְּׁעָתָא דְּבַר נֶשׁ קָאִים בַּצְּפָרָא,
סְהַדִּין קְיַיְמִין לְקַבְּלֵיהּ, וְסְהַדִּין בֵּיהּ,
וְהוּא לֹא אֲשַׁנַּח. נִשְׁמַתָּא אֶסְהִידַת עָלֵיהּ,
בְּכָל עַדָן וּבְכָל שְׁעָתָא, אִי אֲצִית יָאוּת. וְאִי
לָאו, הָא סְפָרִין פְּתִיחִין וְעוֹבְדִין פְּתִיבִין. אָמַר
רַבִּי חִיָּיא, זְכָאִין אֵינוֹן צְדִיקִיָּיא, דְּלֹא מוֹסְתָפוּ
מִן דִּינָא, לֹא בְּעוֹלָמָא דִּין, וְלֹא בְּעוֹלָמָא דְּאִתִּי.
הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (משלי כח) וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר
יִבְטַח. וְכָתִיב, (תהלים לו) צְדִיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית טו)
הַשֶּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם
וְגו', הַאי קָרָא אוּקְמוּהּ. אָבֵל דָּא יוֹמָא דְּדִינָא
קָשָׂיא, דְּאִפְקִי לֵיהּ לְבַר נֶשׁ מֵהַאי עוֹלָמָא.
דְּתַנְיָא, (ההוא יומא) זְמַנָּא דְּמִטָּא דְּבַר נֶשׁ נִפִּיק
מֵהַאי עוֹלָמָא, הַהוּא (יומא) זְמַנָּא יוֹמָא דְּדִינָא
רַבָּא, דְּאִתְחַשַׁף שְׁמֵשׁ מִן סִיְהָרָא, כְּמָה
דְּכָתִיב, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחְשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ,
דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאִתְמַנַּעַת מִבַּר נֶשׁ,
תְּלַתִּין יוֹמִין, עַד לָא יְפוּק מֵעוֹלָמָא (וְהַאי טו'),
וְחָמָא דְּצוֹלָמָא דְּאִתְמַנַּעַת מִנֵּיהּ וְלֹא אִתְחַזִּי.
מֵאִי טַעְמָא אִתְמַנַּעַת מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא
קְדִישָׁא סֻלְקַת, וְאִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, וְלֹא
אִתְחַזִּי. דְּלֹא תִימָא, דְּכַד מִית בַּר נֶשׁ
וְאִתְחַלָּשׁ, הַאי נִשְׁמַתָּא אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, אֲלֹא
כַּד אִיהוּ בְּחַיּוֹ, בְּתוּקַפְיָהּ, אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ
(וְאִתְחַלָּשׁ) הַאי נִשְׁמַתָּא, וְלֹא נִהָרָא לְרוּחָא,
וְרוּחָא לֹא נִהִיר לְנֶפֶשָׁא, כְּדִין צוֹלָמָא
אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, וְלֹא נִהִיר לֵיהּ. (אלא) מֵהַהוּא
יוֹמָא, כֻּלָּא מְכַרְזִי עָלֵיהּ, וְאִפְלוּ צַפְרֵי
שְׁמַיָּא. מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא הָא סֻלְקָא
מִנֵּיהּ, וְרוּחָא לֹא נִהִיר לְנֶפֶשָׁא, כְּדִין נֶפֶשָׁא
אִתְחַלָּשׁת, וּמִיכְלָא וְכָל תִּיאוּבְתָא דְּגוּפָא,
סֻלְקָא מִנֵּיהּ וְאִתְעַבְּרַת.